

LA SAVIESA DE LA BONDAT

Carta de l'any 2021

Maite Uribe Bilbao

LA SAVIESA DE LA BONDAT

Carta de l'any 2021

Maite Uribe Bilbao

Directora de la Institució Teresiana

Madrid 26 desembre 2020

Document de difusió digital.

© Institució Teresiana.

LA SAVIESA DE LA BONDAT	1
I. Només Déu és bo	3
El moment de la veritat	3
La sorpresa de la cruïlla	4
Jesús se'l va mirar i el va estimar	6
II. Discernir en temps d'incertesa	8
Do i tasca	8
Lucidesa i novetat de l'Esperit	10
Discernir a l'estil de Jesús	11
III. Els temps presents reclamen bondat i mansuetud	12
La bondat com a estil de vida	12
Amb mansuetud es fa tot el que és bo	15
Fermes i suaus, la saviesa de la bondat activa	17

LA SAVIESA DE LA BONDAT

Acabem l'any 2020 amb la impressió d'haver viscut una profunda experiència humana i espiritual que no podríem ni imaginar ni intuir en els primers mesos de l'any.

Tot va començar d'una manera confusa, va anar arribant progressivament a tots els continents i hem de reconèixer que, d'aleshores ençà, tota la humanitat està confrontada a la fragilitat, a la incertesa, a la sensació de no dominar ni controlar el que fins llavors pensava que dominava i controlava.

En aquests temps singulars i estranys totes les nostres zones de vida personal i social queden afectades. Noves vivències, nous desafiaments, noves exclusions, noves possibilitats, noves pors i noves esperances ens assalten, ens interpel·len, ens criden amb un idioma que amb prou feines balbotegem sense conèixer encara el seu ple significat. Vivim temps de pandèmia, quelcom desconegut per a les generacions de persones adultes, infants i joves que estaven acostumats a la seguretat de l'evolució de la ciència i dels sistemes sanitaris i socials.¹

La gran família Institució Teresiana també ha estat profundament tocada per la duresa d'aquesta experiència, a les persones, a les activitats, als projectes. Tot i això, acompanyada per la singularitat de l'Esperit de Crist i sostinguda per la força de la fraternitat, arribem al final d'aquest any amb la certesa de saber que Aquell que va començar l'obra en cadascuna de les persones i a la Institució, com a Obra de Déu, Ell mateix la portarà fins a la fi.

Amb Maria, la primera deixebla, hem après a tenir un cor més atent a l'escolta de les persones i del món i hem comprès la importància d'acollir, consolar i orientar les persones i els grups; a impulsar situacions plenes de vida i de novetat i acompanyar aquelles més colpides per la fragilitat i amb certa dificultat per mirar el futur.

La XVIII Assemblea General ens ha proposat per l'any 2021 un nou repte, ser *fermes i suaus*, un desafiament espiritual que esperem que ens permeti seguir aprofundint, vivint i oferint una vocació i un carisma que hem

---

¹ *La sociedad fragilizada*, Consejo de Cultura, 2020.

rebut gratuïtament, i que gratuïtament volem posar al servei d'un món que en aquests moments, més que mai, està necessitat de sentit i d'esperança.

La invitació a ser *fermes i suaus*, que en paraules de Pere Poveda s'expressava en una actitud desafiant, suaus i dures, ens ha ressonat com *la saviesa de la bondat*, la benaurança de la misericòrdia, per a viure la nostra pròpia vocació-missió i el que espera el món de la nostra capacitat de ser profetes i testimonis d'esperança.

Salomó va dirigir a Déu aquesta súplica quan volia aprendre a discernir i a actuar des de la saviesa i la bondat:

Concedeix, doncs, al teu servent un cor savi per a poder jutjar el teu poble i discernir entre el bé i el mal (...) Al Senyor li va plaure la súplica que Salomó feia. Llavors Déu li digué: Ja que m'has demanat això (...) et concedeixo un cor savi i prudent. (1 Re 3, 9-12)

Un cor savi i prudent, un cor bondadós i compassiu està sempre atent i obert a l'escolta, és intuïtiu davant el dolor i el patiment, obre camins al bé comú, al servei i a la solidaritat, desperta alegria, paciència, confiança i serenitat. És consubstancial a l'amor.

De Pere Poveda, les primeres persones que el van conèixer els anys de Guadix van dir que era un "home bo", com a forma d'expressar un tarannà humà i espiritual que ell va viure i que també va voler proposar, des de l'any 1916, a les primeres col·laboradores.

La bondat és la síntesi d'una vida espiritual on "*a mesura que l'amor de Déu ens amara, anem guanyant en suavitat*"². Pau ho subratlla a la carta als Colossencs³: la misericòrdia comporta tendresa i compassió, bondat i humilitat, dolcesa i paciència, perdó i reconciliació.

Al llarg de l'any que comencem, la saviesa de la bondat i la benaurança de la misericòrdia ens ajudaran a reconstruir relacions, vincles de confiança i espais de sentit, i podrem sempre, des de la humilitat i els nostres límits personals i col·lectius, posar en el centre del nostre viure quotidià, tendresa en els gestos, mansuetud en la mirada, amabilitat en les paraules, compassió en els judicis.⁴

---

² Pedro Poveda, Obras I, Creí, por esto hablé, 1916 [81].

³ Col 3,12-14.

⁴ Papa Francesc, *Fratelli Tutti*, nº 223.

I. Només Déu és bo

El moment de la veritat

El jove ric que es va apropar a Jesús tenia, segons els evangelis⁵, una situació econòmica estable, una família amb cert reconeixement social, que li permetia portar una vida fàcil; tenia tot el necessari per tal de tirar endavant perquè gaudia de tot allò que hom pot desitjar per què la vida tingui equilibri i capacitat de projectar el futur. I, en canvi, el jove es va sincerar i, en un moment de veritat amb si mateix i amb els altres, entén i expressa que li falta quelcom.

És aquest buit del cor que, en aquests mesos de confrontació amb la fragilitat, tant de la persona com de la societat, tal i com l'hem anat construint, ens ha fet sentir que alguna cosa falta en la cura de la persona, en la cura de la creació i en la valoració de la vida. I el món, aparentment bloquejat, paralytitzat per un virus que res ni ningú ha pogut encara ni conèixer ni dominar, ha estat capaç de portar a la humanitat a un qüestionament en tots els camps del saber i del fer i, el que és més important encara, del sentit profund de la vida humana, del per què i del per a què.

El que li faltava al jove de l'Evangelí era un sentit de la vida en la seva doble vessant, l'encarnada i real, sobre la que pensava tenir el control necessari per a dominar-la i també la del més enllà, la del perquè vivim i cap on anem.

De què poden servir totes les coses que puguem tenir en aquesta vida si no sabem què pot ser d'elles en l'avui i en el demà més definitiu, és a dir, en la nostra realitat quotidiana i més enllà de la mort?

El que semblava evident és que, per aquest jove, el més important era el que es pogués emportar a l'altre món, tenia un concepte mercantilista de la vida eterna. Però li va arribar l'hora de la veritat en la persona de Jesús, que li va revelar on era la seva gran equivocació, equivocació i inseguretats que acompanyen als qui creuen que la salvació depèn de les seves "bones obres".

Una actitud que també ens pot acompanyar a nosaltres. Pensar que mai hem fet el suficient i amb la qualitat necessària, quan aquest camí només pot portar a un compliment en el fer però sense ànima, sense cor, sense aquell amor d'obres i en veritat del que ens parla l'evangelista Joan⁶, i sobre el que Pere Poveda comenta això:

---

⁵ Mt 19, 16-22; Mc 10, 17-22; Lc 18, 25-37.

⁶ I Joan, 3, 18.

Sigui per estimar d'obra, sigui per d'estimar en veritat, no cal parlar gaire. (...) Amor de Déu, per Déu i per a Déu; en ser la criatura la seva imatge, perquè Déu accepta com fet a Ell, tot el bo que fem amb el proïsme.⁷

La sorpresa de la cruïlla

Aquest jove estava equivocat pel que fa al seu concepte sobre la vida en general i sobre la vida eterna i la manera d'assolir-la i, a més a més, no entenia ben bé qui era Jesús. Per això li espera una nova sorpresa, perquè Jesús li vol aclarir una cosa essencial: *qui és Jesús i qui és ell.*

De la seva actitud se'n pot deduir que tenia un concepte elevat de Jesús, com a persona, com a home del seu temps; així li passa també a molta gent avui en dia, però això no és suficient per tal de saber veritablement qui és.

Per això Jesús va començar per analitzar l'expressió i la forma com el jove utilitza el terme "bo". I la resposta és directa, clara i molt veritable: *Ningú és bo, només Déu.*

Li fa entendre que li manca una bona comprensió de la seva persona, de qui és i, sobretot, de la importància d'una relació adequada perquè, només en funció d'això, podria arribar a entendre la invitació que li va fer tot seguit de deixar-ho tot per a seguir-lo. Perquè, quina autoritat reconeixia en Jesús? El veia com un mestre, un guia? O el reconeixia com aquell qui té paraules de vida eterna?

Moltes persones veuen Jesús com algú especial, un savi i un profeta, però no reconeixen en Ell l'amic, el company de camí, el qui entrega la seva vida fins a la fi i en qui Déu posa totes les seves complaences, Jesús, Ressuscitat i Senyor.

És un interrogant davant del qual ens podem sentir confrontats també nosaltres al llarg de tota la nostra vida, qui és Jesús? i què significa en la meua vida? Perquè de la meua resposta vital a aquesta pregunta, de com el percebo, el reconec i m'hi relaciono, es dedueix la manera com l'anuncio, el comparteixo i el dono a conèixer a les persones amb les que em vaig trobant en el camí de la vida.

El segon aclariment pertoca directament al jove ric, i a la mirada que té sobre ell mateix, i en això Jesús també li fa veure que estava equivocat. És la pregunta clau sobre la pròpia identitat. La pregunta de filòsofs i teòlegs, humanistes i buscadors de sentit, la pregunta de tots els temps i

---

⁷ Pere Poveda, *Obras I, Creí, por esto hablé*, 11 de marzo 1920 [173].

de totes les etapes de la vida. Qui soc jo? Quina és la identitat profunda de la persona humana?

En el relat de l'evangeli hi veiem que, en el fons, el jove es creia bo i pensava que estava a l'alçada del que Déu li demanava, estava en regla, complia la llei, per això el Senyor va haver de recórrer a la llei per tal que li fes com un mirall on poder-s'hi mirar, interrogar, qüestionar. Però la bondat per a Déu és una altra cosa. Troba el seu sentit més profund en Déu i en el cor de l'ésser humà que es deixa tocar pel patiment dels altres, del qui anhela i necessita una mirada de misericòrdia.

Per això li recorda els manaments, perquè potser ha oblidat que tracten principalment de la manera com mirem i ens relacionem amb els nostres semblants. I és significatiu que precisament li subratlli aquests, i no els relatius a Déu. Jesús fa una interpretació de la llei que el jove no se l'espera, i ho fa d'una manera nova. Li obre la mirada envers els altres, el convida a mirar cap enfora, cap a les perifèries, com diria el Papa Francesc, perquè potser és la única manera d'ajudar-lo a descentrar-se i a sortir d'ell mateix, a reconèixer l'arrel de la seva pròpia identitat: perquè si no estima al seu proïsme a qui veu, difícilment podrà estimar Déu a qui no veu (1 Jn 4, 20).

El jove reacciona ràpidament i expressa com es veia ell mateix. Es pensava que guardava perfectament la llei de Déu, perquè ho havia fet des de ben jove: *tot això ho he guardat des de la meva joventut*. Però el dubte és gran i la insatisfacció també i reconeix que li falta alguna cosa, quelcom que no arriba a poder comprendre. No estava alliberat ni de les seves riqueses, ni de les seves idees, ni de les seves seguretats, hi estava aferrat.

Quants cops escoltem al voltant nostre, i ho experimentem en nosaltres mateixos, com n'és de difícil sortir de les nostres pròpies seguretats, les personals i les que s'ha creat la societat en el camp polític, socioeconòmic, tecnològic. Seguretats que es recolzen en un cert estil de poder i de domini. Però Jesús el convida i ens convida a prendre una altra direcció, la de la recerca humil del qui no ho sap tot, ni ho controla tot, del qui arrisca relacions que interpel·len, canvis que no controla, camins oberts i solidaris que ens apropen a móns diferents i distints del que ens imaginem.

La pregunta queda plantejada, i la mirada de Jesús li proposa sortir d'un cercle que l'estava limitant, barrant el futur, i el convida a anar més lluny. Li proposa el camí de la llibertat interior, doncs vivia la llibertat en el marc del seu propi jo. És un engany freqüent confondre la llibertat interior amb el fet de mantenir el major nombre de possibilitats, de seguretats o de

certeses. L'aventura de la llibertat interior exigeix un procés, paciència, perseverança i fidelitat en el dia a dia.

Ens iniciem en la veritable llibertat quan Algú intervé en la nostra vida. Algú que ens crida a l'aventura de seguir-lo, perquè la seva paraula allibera i ens obre a un projecte nou, a una manera diferent de veure la vida. És voler aprendre d'Ell i amb Ell, a viure la llibertat, el despreniment, la capacitat de compartir.

Jesús se'l va mirar i el va estimar

Per treure'l d'aquest nou embolic, Jesús va elegir un altre camí, potser el que menys s'esperava, el de l'amor, la confiança, l'acollida sense condicions. *Llavors, Jesús se'l va mirar i el va estimar.*

Li fa veure que només des d'un amor que té les seves arrels en Aquell que ens va estimar primer, només des d'aquí, tan el jove com qualsevol de nosaltres, som capaços d'acollir el què tot seguit li va proposar. Jesús es compadeix d'aquest jove en el què podríem veure una estranya barreja de fervor i d'ignorància, de determinació i de desig de la llibertat veritable, de tancament en sí mateix i de somni d'una vida diferent, oberta a la novetat i al canvi.

Quants cops Jesús ens ha mirat així i ho segueix fent, esperant de nosaltres i de la humanitat noves respostes, sobretot en aquests moments de fragilitat, de dubte, d'incertesa. Tan de bo sapiguem acollir una mirada que pot obrir-nos a la veritable llibertat, al veritable servei als altres, a la veritable cura de la creació, al veritable i únic amor. Tan de bo sapiguem entendre que darrera d'aquesta mirada hi ha un amor que depassa tot el que puguem imaginar, una presència que mai deixa de sortir al nostre encontre i que ens obre a una vida de plenitud per a ser, a imatge seva, persones humanes i divines.

Només et falta una cosa: ves, ven tot el que tens, i segueix-me. Podem pensar que Jesús no va veure tan malament al jove, perquè només li va dir que li "faltava una cosa", com pot passar-nos a nosaltres, però no era aquesta la qüestió.

Per a Jesús, al jove li faltava la única cosa necessària, el veritable moment de la veritat, la conjuntura més important de la seva vida i de la nostra: acollir-lo com a Paraula de vida, reconèixer que només en Ell podem posar la nostra esperança i romandre en una amistat que ens uneix a un amor infinit i etern. La vida eterna té un rostre, el de qui sabem que ens estima incondicionalment i per a sempre.

Només des d'aquesta experiència podria entendre, tant el jove com nosaltres, com saber estimar el proïsme, el proper, el diferent, pobre o ric,

savi o ignorant, perquè la mirada de Jesús convida a posar a totes les persones en situació d'igualtat: el ser persones creades i recreades per Amor, lliures de tots els lligams del pecat, cridades a estimar i a seguir essent estimades.

Potser, quan el jove ric es va apropar a Jesús, estava esperant el consell d'un mestre, algú que li donés la seva aprovació dient-li que estava en el camí correcte i que no s'havia de preocupar excessivament.

Però lluny de rebre un consell, el què Jesús li va compartir va ser la seva pròpia experiència: "pren la teva creu i segueix-me". Acull la teva vida, estima-la, dona-li sentit, aprèn a desitjar profundament el bé, el bé comú i el teu propi bé, el que et porta a la plenitud de la vida, perquè si fas això estàs ja en el camí de desitjar caminar amb mi, seguir-me i arribar fins on l'amor et porti.

El que el jove va fer després, no ho sabem ben bé. Però el que nosaltres podem fer d'aquesta mirada de Jesús, de la seva investigació i de la seva crida, és la nostra pròpia conjuntura.

Davant les situacions complexes a les que se senten confrontades tantes persones, la saviesa de la bondat ens convida a no jutjar, a no condemnar.

No caiguem en la indiferència que humilia, que anestesia l'ànim i impedeix descobrir la novetat. Obrim els nostres ulls per mirar les misèries del món, les ferides de tants germans i germanes privats de la dignitat, i sentim-nos provocats a escoltat el seu crit d'auxili. Que les nostres mans estrenyiny les seves mans, per tal que sentin la calor de la nostra presència, de la nostra amistat i de la fraternitat. Que el seu crit esdevingui el nostre i junts puguem trencar la barrera de la indiferència.⁸

Com a creients animats per una vocació, i cridats a ser fermes i suaus, creiem que hi ha una terra nova per a tota la humanitat en la qual cada persona hi té un lloc, i la seva vida un sentit i una missió. Sempre hi ha camins nous per a l'esperança, per mantenir la il·lusió i la fe, per construir la justícia i la pau, per proclamar la bondat de Déu.

Que aquesta primera reflexió sobre la bondat de Déu, que és l'únic veritablement bo, ens acompanyi aquest any, com una invitació a reconèixer la font del nostre amor i l'estil de fermesa i suavitat amb el que volem portar consol i esperança al nostre món.

---

⁸ Papa Francesc, *El rostre de la misericòrdia*, nº 15.

II. Discernir en temps d'incertesa

Do i tasca

L'art del discerniment és una invitació a restar atents a les situacions concretes, a la ambivalència dels sentiments, al desig d'innovar per obrir camins nous i, sobretot, al desig d'entrar en una dinàmica de vida que ens porti a fer per amor el que hem après a fer per deure. I aquests nous camins es construeixen i es preparen, es busquen i es proposen, s'obren i es recorren.

El discerniment és quelcom especialment necessari i urgent en els nostres contextos culturals i eclesials. *Com saber si alguna cosa ve de l'Esperit? L'única forma és el discerniment, que no suposa només una bona capacitat de raonar, o un sentit comú, és també un do que s'ha de demanar.*⁹

El Salm 25 ens recorda que un bon discerniment no ens arriba d'alguna cosa exterior o llunyana, és Déu mateix el qui es situa al nostre costat, en el nostre quotidià, per tal d'encaminar-nos i orientar-nos, i per adquirir amb Ell una certa saviesa del discernir, de l'elegir, de l'optar.

Fer que conegui, Senyor, les teves rutes, ensenya'm els teus camins. Encamina'm amb la teva veritat, instrueix-me, perquè tu ets el Déu que em salves. A cada moment espero en tu, diu el Salm 25.

A l'Assemblea de totes les Associacions 2018, vam viure un procés de construcció col·lectiva en clau de discerniment comunitari. La pregària de Pere Poveda: *Que jo pensi el que tu vols que pensi, que jo vulgui allò que tu vols que vulgui, que jo parli el que tu vols que parli, que jo obri com tu vols que obri,* va guiar el nostre treball aquells dies. I ens va ajudar a reflexionar, dialogar i arribar a acords, sentint-nos al servei de la comunió, obrint-nos a la realitat dels diferents contextos mundials, els desafiaments dels quals són una crida permanent a viure en fidelitat la vocació-missió que ens convoca.

El discerniment és una actitud que acompanya tota vida humana que intenta ser fidel a Déu i busca crear un món més humà per a tothom. L'accent propi d'aquests moments d'incertesa en què ens trobem és, precisament, sentir la urgència i la necessitat del discerniment per tal de no caure en postures radicals, ni legalistes, ni impositives, i acceptar que l'art de discernir travessa totes les circumstàncies personals i comunitàries en les quals discorren les nostres vides, tan necessitades de la llum de Déu.

---

⁹ Papa Francesc, *Gaudete et exultate*, n° 166.

El discerniment no és només un mètode per a moments concrets, tal com ens recorda el Papa Francesc a la mateixa exhortació citada anteriorment, *sinó una manera de ser i d'existir en el marc dels canvis que experimentem constantment en aquest món que Déu estima.*

És una dimensió de la vida cristiana que sempre ha d'estar activa, tot i que en moments de crisi personal, institucional o social, cobra una importància decisiva. És una invitació constant a apropar-nos a la profunditat del cor, allà on s'amaguen mecanismes misteriosos que ens tornen cecs per veure i maldestres per actuar.

Si estem atents i disponibles a Déu, a la seva paraula, ens deixarem conduir pel seu Esperit i aprendrem a anar prenent petites decisions quotidianes amb suavitat i harmonia.

En aquesta manera d'entendre el discerniment el més important és arribar a entendre per on es manifesta la vida nova que ve de Déu, vida nova que refà persones, famílies, grups i comunitats, i que ens obren al futur.

El discerniment ha d'ajudar a trobar els camins possibles de resposta a Déu i de creixement enmig dels límits. En creure que tot és blanc o negre de vegades barrem el camí de la gràcia i del creixement, ens desanimem i podem desanimar a d'altres.

Recordem que una passa petita, enmig de grans límits humans, pot ser més agradable a Déu que la vida exteriorment correcta de qui transcorre els seus dies sense enfrontar dificultats importants.¹⁰

La novetat que Déu ens proposa sempre té quelcom d'imprevisible, i passa per les coses petites i senzilles. És do i tasca.

Jesús mateix, rostre de Déu encarnat en la història, ha hagut de buscar la manera d'encarnar la seva pròpia, i ha hagut de trobar paraules, gestos, imatges, paràboles, que han arribat a ser comprensibles per tants pobles i cultures de tots els temps. Com deia Karl Rahner: *Senyor, tu sempre estàs venint.*¹¹

El discerniment ens convida a estar en la cruïlla de camins de la humanitat, per tal de trobar les paraules, els gestos i les accions adequades per obrir aquells camins a la novetat de Déu.

---

¹⁰ Papa Francesc, *Amoris Laetitia*, n° 305.

¹¹ K. Rahner, *Dios amor que desciende. Escritos espirituales*. Santander 2008.

Lucidesa i novetat de l'Esperit

Aquest matí he sentit una enorme tranquil·litat en mi. Després de dies de molta i intensa vida interior, va sorgir una mena de benestar i veig la vida d'una forma més suau i amable. Estar reconciliada amb la vida. Una vida que és gran i bona, fascinant i eterna. Quan hom posa massa èmfasi en un mateix i s'agita i s'irrita, llavors s'escapa el gran i poderós fluir que és la vida. Etty Hillesum, Diari 1941.

Una intensa vida interior ens fa reconciliar-nos amb la vida. I per això hem de deixar que l'Esperit treballi en nosaltres, i ens porti lucidesa i novetat. Aquest és l'art del discerniment.

La nostra rutina i la forma en què vivim la nostra vida estan directament condicionades per cada petita presa de decisions. I a voltes podem banalitzar la capacitat i l'impacte de les nostres eleccions per ser petites.

En aquests temps d'incertesa, som conscients que hi ha decisions i orientacions que sí que podem prendre? Com ens posicionem davant la nostra capacitat de poder influir humilment sobre el destí de la humanitat, i de manera més propera, sobre les persones amb les que caminem en el dia a dia? Discernim suficientment les conseqüències de les nostres eleccions, tant les més senzilles com les més importants?

Vivim una etapa històrica que ha posat en evidència la fragilitat de les nostres societats hiperconnectades, de l'economia mundialitzada, d'uns sistemes de salut no inclusivament, de la idolatria del poder adquisitiu i, alhora, hem comprès la importància de les actituds i necessitats vitals que humanitzen la persona, els grups i la societat, com el protegir-nos, cuidar-nos, formar i educar, sanar i socialitzar, etc. Dient-ho d'una altra forma, hem pres consciència de saber-nos responsables i corresponsables de la pròpia vida i de la vida dels altres.

Anhelo -diu el papa Francesc a l'encíclica Fratelli Tutti- que en aquesta època que ens toca viure, reconeixent la dignitat de cada persona humana, puguem fer renéixer entre tots un desig mundial de germanor. Entre tots: Aquí rau un bonic secret per a somniar i fer de la nostra vida una bonica aventura. Ningú pot batallar la vida aïlladament. [...] Es necessita una comunitat que ens sostingui, que ens ajudi i en la que ens ajudem els uns als altres a mirar endavant. Qué important és somiar junts! [...] Sols, correm el risc de tenir miratges, on hi veus el que no hi ha; els somnis es construeixen junts. Somiem com una única humanitat, com a caminants de la mateixa realitat humana, com a fills d'aquesta mateixa terra que ens

*aixopluga a tothom, cadascú amb la riquesa de la seva fe o de les seves conviccions, cadascú amb la seva pròpia veu, tots germans.*¹²

Tot això ens demana discerniment per recolzar iniciatives de persones i grups que cerquen i proposen formes alternatives per afavorir els canvis estructurals que necessiten les nostres societats, i per lluitar contra les injustícies que s'han accentuat a causa de la pandèmia, envers les generacions més vulnerables, envers les classes socials més fragilitzades, especialment envers les persones migrades i refugiades.

No podem fer-ho tot, però podem discernir amb l'ajut de l'Esperit on posar les energies, personals i col·lectives, per actuar, consolar, recolzar.

Discernir a l'estil de Jesús

A l'Evangeli constatem com Jesús viu en continu procés de discerniment. Hi ha relats als evangelis que, dos mil anys després, ens sorprenen i ens provoquen, perquè són capaços de fer-nos observar la realitat des d'una perspectiva inesperada.

Les paràboles són relats sobre homes i dones como nosaltres que troben en Jesús un narrador d'excepció. El record que deixen foragita els prejudicis i la concepció tradicional de justícia, i ens ajuden a entendre com mira Jesús la vida quotidiana.

La paràbola del fariseu i el publicà¹³ sovint desperta un rebuig gran envers el fariseu, que es presenta davant Déu arrogant i segur de sí mateix, i una simpatia espontània envers el publicà que reconeix humilment el seu pecat. Fins i tot el relat pot despertar en nosaltres aquest sentiment: *Et dono gràcies, Déu meu, perquè no soc com aquest fariseu.*

Per tal d'escoltar correctament el missatge de la paràbola, hem de tenir en compte que Jesús no l'explica per criticar els sectors fariseus, sinó per sacsejar la consciència d'*alguns que es refiaven de ser justos i menyspreaven tots els altres*. Entre aquests ens hi trobem, possiblement, també nosaltres.

La pregària del fariseu ens revela la seva actitud interior: *Déu meu! Et dono gràcies perquè no soc com els altres homes*. Se sent just davant Déu i, precisament per això, es converteix en jutge que menysprea i condemna els qui no són com ell. Està a peu dret, centrat en sí mateix, segur de sí mateix. El seu monòleg expressa no només allunyament dels altres, sinó també de Déu. El que Jesús desaprova del fariseu no és el

---

¹² Papa Francesc, Encíclica *Fratelli tutti*, n° 8.

¹³ Lc 18, 9-14.

compliment de les bones obres, sinó el fet que no espera res de Déu. En té prou amb sí mateix.

El publicà, al contrari, només encerta a dir: *Déu meu, sigues-me propici, que soc un pecador*. Reconeix humilment el seu pecat. No es pot gloriar de la seva vida. S'abandona a la compassió de Déu. No es compara amb ningú. No jutja els altres. Viu en veritat davant sí mateix i davant Déu. Puja al temple amb la consciència que és un pecador que necessita el perdó i la misericòrdia de Déu.

Jesús, a través de la figura del publicà, ens convida a la humilitat i a la veritat sobre nosaltres mateixos i sobre els altres, i a confiar en la força de la seva misericòrdia que pot curar i transformar la nostra fragilitat. El publicà s'ha fiat de Déu, s'ha abandonat a Ell, sense necessitat de buscar comparacions ni fer judicis sobre els altres.

Quan observem la realitat que ens envolta, la confusió d'aquests temps d'incertesa, com observem les persones?, com discernim, actuem i acompanyem persones, projectes, activitats per tal que siguin expressions de la llibertat i la veritat a la qual Jesús ens convida? Ens preguntem: *qui soc jo per jutjar*, per tal d'ajudar-nos a afinar el nostre discerniment?

Asseure's a escoltar algú altre, característica d'una trobada humana, és un paradigma d'actitud receptiva, de qui supera el narcisisme i rep l'altre, li fa atenció, l'acull en el propi cercle.¹⁴

La manera com Jesús mira i acull a cada persona és tota una pedagogia de l'escolta. No reté, no obliga, no imposa una conversa inútil, prefereix observar, atrevir-se a parlar en veritat, a qüestionar, a interrogar, però sempre des del respecte, la tendresa i la bondat. És el que fa al camí d'Emmaús, quan ajuda els deixebles a rellegir els esdeveniments, a trobar en les escriptures un sentit, a engendrar-los a la vida.

Discernir a l'estil de Jesús és humanitzar la vida, fraternitzar les relacions, observar la realitat amb entranyes de misericòrdia i actuar amb humilitat, responsabilitat, veritat i llibertat.

III. Els temps presents reclamen bondat i mansuetud

La bondat com a estil de vida

Les crides de Pere Poveda a la tolerància, al diàleg, al respecte de l'altre apareixen des dels primers consells que va escriure per a les professores de les Acadèmies el 1912. L'esperit de transigència ha de ser

---

¹⁴ Papa Francesc, *Fratelli tutti*, n° 48.

quelcom inherent a la convivència i a la relació quotidiana amb les persones. *Envoltar-se d'una intempestiva intransigència valdria tant com allunyar de nosaltres aquest món que desitgem convertir a Déu*¹⁵. El secret rau en el respecte, en la capacitat de parlar en veritat amb paraules que sanin, curin, alliberin, paraules capaces de crear un clima de confiança i no d'imposició, perquè *Voler que tots siguin com nosaltres desitgem, sense deixar de ser nosaltres tal com som*¹⁶, és el contrari a aquell esperit atraient i tolerant de la "saviesa conciliadora" que inspirava el diàleg de Pere Poveda amb la cultura del seu temps, saviesa amb la que va ser capaç d'entendre's amb tots sense claudicar davant res ni ningú.

La tolerància apareix en els escrits de Pere Poveda com exigència per a sí mateix i per als altres, des del 1911 fins el 1936. I culmina en les seves reflexions sobre la mansuetud, on valora l'actitud de comprensió, en vigílies dels difícils anys de la guerra civil a Espanya.

L'esperit de diàleg i de transigència en Pere Poveda és una crida a l'equilibri, a la mirada valorativa de l'altre, una manera de ser i d'entrar en comunicació amb l'altre que provoca bondat, amistat, apropament, tot i essent conscients d'una diversitat que sempre des del respecte pot ser font de diàleg i d'acollida mútua.

*Et sorprèn la contradicció?, doncs mira i quedaràs convençuda que no n'hi ha (...) Suaus, dolces, compassives, tendres, afectuoses, transigents, benignes, amables, amb tothom; però fortes, fermes, rigoroses, indestructibles, amb sí mateixes (...) Com aconseguir les dues coses?, Et donaré un remei eficacíssim: el foc diví de l'amor de Déu.*¹⁷

La fermesa en els pròpies conviccions, unida a la tolerància envers els altres, és la manera de ser i de fer de Pere Poveda fins els darrers moments de la seva vida. I és interessant veure el seu desig de contrarestar els tòpics sobre la dona de principis del segle XX, que la consideraven *pietosa sense profunditat, mancada de personalitat, afectada i fàcilment manejable*, en paraules de María Dolores Gómez Molleda.¹⁸

El que Pere Poveda volia oferir com a estil de vida, a través dels seus col·laboradors era, i ho és avui també per a nosaltres, una manera de ser amable, bondadosa, i al mateix temps, ferma, marcada per la naturalitat, la equanimitat, la laboriositat ben entesa, i amb una fesomia

---

¹⁵ Pere Poveda, *Obras I, Creí por eso hablé*, "Espíritu atrayente y tolerante", 1912, [65].

¹⁶ *Idem*, "Dejad que sea cada cual según es", 1917, [94].

¹⁷ *Idem*, "Caracteres espirituales 1", 1916 [81].

¹⁸ *Idem*, nota de la edició, [81].

clara i definida: portant Déu dintre seu, per pensar, sentir, voler, parlar, obrar i deixar d'obrar, segons les seves inspiracions.¹⁹

És cert que tal manera de ser no crida l'atenció; que la nostra finesa a voltes esdevindrà per debilitat, temor, desig d'agradar i fins i tot mitjà per ésser estimats, admirats. Que el nostre rigor amb nosaltres mateixos podrà ser interpretat també en sentit desfavorable; que el prodigar-se bondadosament i el patir en silenci son coses que passen ignorades per la gent; però com de veritable és la virtut que així obra i s'oculta!²⁰

Com adquirir l'esperit que es tradueix en aquesta fesomia? La clau d'aquest discerniment és la pregària: *Per tal de saber el que Déu vol de nosaltres hem de pregar; per a ser com Ell vol que siguem, hem de pregar, i per a triomfar dels nostres enemics, necessitem igualment de la pregària.²¹*

Els temps presents, temps d'incerteses, ens conviden especialment a anar al fons del nostre ésser, i a l'arrel de la nostra acció, i d'alguna manera poden recordar-nos els temps d'Etty Hillesum. La seva experiència és una experiència de llibertat interior; llibertat interior que va descobrint, acarontant, assumint: és desitjar ser la persona que es sentia cridada a ser.

I malgrat en un primer moment se sentia allunyada de Déu, fràgil, insatisfeta, en mirar en el més profund de sí mateixa se sent cridada a "desenterrar Déu" i a fer-ho des d'una mirada bondadosa envers tothom i molt especialment envers ella mateixa. Descobrir Déu li fa prendre consciència de la persona que és, però d'una manera diferent, i malgrat les circumstàncies que la limiten cada cop més, veient tot el que succeeix, Etty es descobreix cada cop més lliure.

Pel matí, abans de començar a treballar "haig d'entrar en el meu interior", escoltar el que hi ha dintre meu. Submergir-me dins de mi mateixa. També es pot anomenar meditar. Aquesta paraula em provoca encara una mica d'horror. Però, per què no? Estar mitja hora sola amb mi mateixa. No obstant això, no és tan fàcil assolir aquesta "hora tranquil·la". Cal aprendre a fer-ho. Que creixi quelcom de "Déu" dins d'una mateixa, tal com hi ha quelcom de "Déu" en la Novena Simfonia de Beethoven. Que també sorgeixi quelcom d'"amor" per dintre, un amor amb el qual poder influir en les petites accions quotidianes"²²

---

¹⁹ *Idem*, "Espíritu atrayente y tolerante", 1912, [65].

²⁰ *Idem*, "Caracteres espirituales 1", 1916, [81].

²¹ *Idem*, "Espíritu atrayente y tolerante", 1912, [65] N° 30.

²² Etty Hillesum, *Diarios*, 1941.

Amb mansuetud es fa tot el que és bo

Per què parlar de la mansuetud?, es preguntava Pere Poveda l'any 1935, i la reflexió compartida amb els seus col·laboradors donarà lloc a una sèrie d'articles, de documents, i per tant, de respostes. *Perquè estimo que els temps presents reclamen d'una manera especial l'exercici d'aquesta virtut²³, es respon ell mateix.*

Al pelegrinatge a Covadonga de l'any passat, vam expressar la necessitat d'avançar amb fidelitat i creativitat davant la incertesa i l'amenaça que viuen tantes persones a causa de la pandèmia. Fidelitat i creativitat per tal de poder respondre a moltes altres preguntes que segueixen ressonant al voltant nostre i segurament en nosaltres mateixos: Per què aquesta pandèmia? Per què ara? Fins quan?

Com a creients, volem compartir amb els nostres contemporanis la convicció que aquesta aparent absència de sentit no és un temps d'indiferència de Déu, sinó que és un temps de gestació d'alguna cosa nova que està creixent en el silenci i en la discreció de Déu. Un temps que ens empeny més que mai a ser caminants i pelegrins per escoltar i acollir interrogants i recerques, per ajudar a llegir la presència de Déu encarnat en la història i, perquè encomanats del nerviosisme actual, necessitem mirar Jesús i acollir la seva invitació: *Apreneu de mi que soc benèvol i humil de cor.*²⁴

Pere Poveda, en moments forts amb grans convulsions socials, insistirà:

*Feu-vos un propòsit ferm d'adquirir la mansuetud. Que es pugui dir en contacte amb vosaltres: Quina pau! Quina suavitat! Quina dolcesa se sent! Perquè essent així, sabreu educar, sabreu complir la vostra missió.*²⁵

Quan el Papa Francesc vol introduir un llenguatge diferent, una mirada nova a l'Alegria de l'amor en les seves diferents perspectives, per tal de poder acompanyar, discernir i integrar la fragilitat, recorda la lògica de la misericòrdia pastoral, reflectida en la mirada compassiva de Jesús, i diu així:

La misericòrdia ens atorga un marc i un clima que ens impedeix desenvolupar una freda moral d'escriptori en parlar sobre els temes més delicats, i ens situa més aviat en el context d'un discerniment pastoral carregat d'amor misericordiós que sempre s'inclina a

---

²³ Pere Poveda, *Obra citada*, "Consideraciones sobre la mansedumbre", 1935, [466].

²⁴ Mt, 11-29.

²⁵ Pere Poveda, *Obra citada*, "Consideraciones sobre la mansedumbre", 1935, [468].

*comprendre, a perdonar, a acompanyar, a esperar i, sobretot, a integrar. Aquesta és la lògica que ha de predominar a l'Església, per tal de realitzar l'experiència d'obrir el cor a tots aquells que viuen en les més contradictòries perifèries existencials.*²⁶

Només des d'aquestes actituds podrem avui ser creïbles per als nostres contemporanis. La misericòrdia és l'opció de Déu per a cada ésser humà que ens convida a una vida en abundància, a optar per rebre i compartir la vida, la que ve d'Ell i la que desitja que assolim a través de les nostres pròpies opcions, lliures i responsables.

Fins i tot quan creiem que ens hem equivocat, quan el fracàs ens amenaça, Déu continua oferint el seu amor i misericòrdia. I aquest camí llarg i sinuós per a cada persona, com també per a nosaltres mateixos, el podrem dur a terme des de la mansuetud. Cap vida pot resumir-se ni paraitzar-se per una experiència de fracàs. Potser puguem transformar els per què? en per fer què? Podem aprendre dels nostres fracassos i podem acompanyar a d'altres, si entenem que poden ajudar-nos a créixer en aquella capacitat interior de reconèixer que per a Déu, tant el fracàs com el pecat, no tenen la darrera paraula. La darrera paraula la té l'amor incondicional i misericordiós de Déu.

En Déu, el futur sempre es renova, perquè es fa proper i solidari en la travessia, a voltes dolorosa, de les nostres vides i dels que caminen amb nosaltres. Estem convidats a acompanyar amb misericòrdia i paciència les etapes possibles i fràgils del creixement de les persones, que es van construint dia a dia. Jesús sempre vol i alena comunitats disponibles i atentes al bé que l'Esperit vessa enmig de la fragilitat.

L'Evangeli ens reclama no jutjar ni condemnar (cf. Mt 7, 1; Lc 6, 37) perquè Jesús ens convida a la força de la tendresa, a una capacitat sense mesura de perdó i de misericòrdia.

Amb dolcesa s'educa, amb dolcesa s'ensenya, amb dolcesa es convida a la virtut, (...) amb dolcesa s'eviten molts pecats, amb dolcesa es governa bé, amb dolcesa es fa tot el que és bo. (...)

*No ens hem de fer il·lusions, la mansuetud, l'afabilitat, la dolcesa són les virtuts que conquereixen el món. (...) És molt difícil? Us diré que és cert, però que no hi ha res impossible amb la gràcia de Déu i la nostra cooperació.*²⁷

---

²⁶ Papa Francesc, *Amoris Laetitia*, n° 312

²⁷ Pere Poveda, *Obra citada*, "Consideraciones sobre la mansedumbre", 1935, [470].

Fermes i suaus, la saviesa de la bondat activa

En signar a Assís la seva tercera encíclica, *Frattelli tutti*, el papa Francesc vol reconèixer la seva inspiració en Francesc d'Assís. Ens convida a somiar junts, a fer front a les ombres i als conflictes que hi ha al món. Observa una humanitat cada cop més dividida, una societat d'homes i dones cada cop més sols, on els dèbils s'exclouen, on sorgeixen noves expressions d'esclavatge, on s'oblida la dignitat de cada persona.

Des de la imatge del bon samarità ens assenyala que hi ha camins per a l'esperança i que, malgrat el ferit tirat al camí és ignorat per molta gent, n'hi va haver un que es va aturar i li va regalar la seva proximitat i que, davant de tantes ferides obertes en el món d'avui, podem aturar-nos i no passar de llarg, elegir fer-nos propers, pròxims, aprendre a tenir cura els uns dels altres, a entregar-nos sincerament als altres amb un cor compassiu i obert al món sencer.

I somia amb una fraternitat universal capaç d'exercir amb dignitat la responsabilitat política que globalitzi els drets humans més bàsics, que afronti els problemes del món d'avui i renovi les estructures i les organitzacions. Que busqui l'amistat social, curi les ferides del desacord i restableixi la pau.

Somia i desitja que les religions puguin posar-se al servei de la fraternitat i puguin establir amistat, compartir i donar pau, harmonia, tendresa i bondat.

És la saviesa de la bondat activa, la que volem viure i compartir al llarg de l'any 2021, i per això ens unirem en una pregària de súplica per tal d'exclamar:

Ajuda'ns, Senyor, a escoltar els crits del nostre món i a ser mansos i humils de cor.

Maite Uribe Bilbao

it institució teresiana